WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
info@wwf.fi
wwf.fi • panda.org

Eduskunnan ympäristövaliokunnan kokous 10.10.2025

Viite: E 81/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Euroopan vesiresilienssistrategiasta

Asia: WWF Suomen kirjallinen asiantuntijalausunto

WWF Suomi kiittää mahdollisuudesta lausua asiakokonaisuudesta ja esittää seuraavaa:

Yleistä vesiresilienssistrategiasta

WWF pitää hyvin tärkeinä strategian lähtökohtia ennallistaa ja suojella vesiekosysteemejä sekä tasapainottaa veden kysyntää ja tarjontaa. Strategian keskeiset päätavoitteet: (1) vedenkierron palauttaminen ja suojeleminen, (2) vesiälykkään talouden rakentaminen ja (3) puhdas ja kohtuuhintainen vesi ja sanitaatio kaikille ovat kannatettavia.

WWF pitää tärkeänä, komission korostusta siitä, että vesi on elämän perusta, ja sen saatavuus ja laatu vaikuttavat suoraan ihmisten terveyteen, talouteen, ruokaturvaan, energiahuoltoon ja elinympäristöihin. WWF katsoo kuitenkin, että vesiluonnon monimuotoisuuden turvaaminen ei nouse perustelumuistiossa riittävästi esille ja esimerkiksi ruokaturvankin kannalta keskeistä kalakantojen suojelun merkitystä olisi tullut korostaa.

Säiden ääri-ilmiöt yleistyvät ilmastonmuutoksen myötä ne ovat jo aiheuttaneet henkilövahinkoja ja mittavia taloudellisia menetyksiä myös Euroopassa. WWF pitää hyvin tärkeänä, että komissio esittää strategiassa toimia, joilla varmistetaan veden saatavuutta koko unionin alueella ja vahvistetaan varautumista uhkaaviin sään ääri-ilmiöihin, jotta vesikriisi ei uhkaisi EU:n yhtenäisyyttä ja turvallisuutta. Suomessakaan veden riittävyyttä ei tule pitää itsestään selvyytenä ja arvokkaista vesivaroistamme sekä vedenlaadusta tulee pitää huolta. Suomessa säiden ääri-ilmiöissä ei vielä ole menetetty ihmishenkiä, mutta tulvat ja kuivuus ovat Suomessakin olleet haitallisia vesiekosysteemeille ja maanviljelylle. Tulvat ovat aiheuttaneet taloudellisia menetyksiä myös rakennetulle ympäristölle.

Suomen kanta

Luontopohjaiset ratkaisut

WWF pitää tärkeänä, että teknisten ja hybridiratkaisuiden sijaan strategian toimeenpanossa keskitytään erityisesti luontopohjaisiin ratkaisuihin, jotka tehokkaasti vähentävät tulvien haitallisia vaikutuksia,

mutta jotka myös vastaavat kuivuuteen. Valuma-alueiden kykyä pidättää vettä on heikennetty merkittävästi, kun luontaisia vedenviipymäpaikkoja kuten soita, kosteikkoja on hävitetty muun maankäytön tieltä. Lisäksi rakennettujen ympäristöjen vettä läpäisemättömät pinnat pahentavat tulva- ja hulevesihaittoja. Luontopohjaisilla ratkaisuilla, kuten soiden ennallistamisella, kosteikkoja ja tulvatasanteita rakentamalla, peitteisellä metsänkasvatuksella ja ojitusten välttämisellä saavutetaan useita hyötyjä samanaikaisesti. Niiden avulla voidaan vähentää vesistöihin päätyvää ja sinne jo päätynyttä ravinnekuormitusta ja lisätä uusia sekä ennallistaa olemassa olevia vesielinympäristöjä. Luontopohjaiset ratkaisut tukevat lisäksi kestävää ruoantuotantoa, sillä ne vähentävät tulvien ja kuivuuden aiheuttamia haasteita tasoittamalla veden virtausta ali- ja ylivirtaamakausien välillä. Kosteikot voivat hyödyttää ruoantuotantoa myös siten, että altaisiin varastoitua vettä voidaan käyttää kasteluun kuivina kausina. Kaikki edellä mainitut luontopohjaiset ratkaisut myös lisäävät sen lisäksi monimuotoisuutta. Monihyötyjä tuottavilla luontopohjaisilla ratkaisuilla vastataan moniin tavoitteisiin, sillä ne tukevat esimerkiksi vesipuitedirektiivin, ennallistamisasetuksen ja biodiversiteettistrategian toimeenpanoa.

Kannassaan Suomi pitää tärkeänä, että strategia jatkovalmistelussa huomioi alueelliset erot eri Euroopan alueiden välillä, mukaan lukien erot ilmastollisissa olosuhteissa ja veden riittävyydessä ja painottaa, että jäsenvaltioilla tulisi olla riittävä liikkumavara strategian toimissa. WWF korostaa, että hyvin monilla luontopohjaisilla ratkaisuilla, jotka ennallistavat valuma-alueiden kykyä pidättää vettä vastataan sekä tulvien että kuivuusjaksojen mukanaan tuomiin haasteisiin ja siten ne ovat sovellettavissa laajasti eri maantieteellisillä alueilla.

Rahoitus

WWF pitää myönteisenä, että Suomi korostaa kannassaan, että Euroopan investointipankin rahoituksen kohdistamisessa tulisi painottaa valuma-aluelähtöistä vesienhallintaa, luontopohjaisia ratkaisuja, veden pidättämistä, kiertotalouden hyödyntämistä ja maaperän kuntoa, jotta voidaan paremmin hallita tulva- ja kuivuusriskejä, vähentää viljelymaille märkyyden aiheuttamia haittoja sekä vähentää ravinnekuormitusta. Lisäksi on myönteistä, että Suomi tunnistaa ilmastonmuutoksen haastavan ruuantuotannon enenevissä määrin tulevaisuudessa, heikentäen satovarmuutta ja lisäten ravinnekuormitusta vesistöihin.

Kannassaan Suomi korostaa, että ilmastonmuutokseen liittyvät sopeutumistoimet ovat pääasiassa jäsenvaltioiden, kunkin sektorin ja toimijan vastuulla. WWF katsoo, että jäsenvaltioiden on varmistuttava riittävistä kansallisista sopeutustoimista ja korostaa, että toimenpiteitä tulee tehdä niin valtion omistamilla alueilla, kuin yksityisilläkin mailla.

Maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön vuonna 2024 julkaisema Valuma-aluesuunnittelun tiekartta toimii hyvänä pohjana valuma-aluetasoisen vesiensuojelutyön valtakunnalliselle laajentamiselle, mutta Suomen on varmistettava luontopohjaisten ratkaisuiden riittävä toimeenpano ja rahoitus. Maa- ja metsätalousalueiden lisäksi valuma-aluetason vesiensuojelussa on huomioitava myös rakennetut alueet, joilla vesienhallintaa myös on parannettava lisäämällä vettä läpäisevää pintaa ja muita vedenviivytysratkaisuja.

Valuma-aluetason vesiensuojelutyö on toistaiseksi pitkälti hanketoiminnan varassa, sillä toimenpiteiden toteuttaminen vaatii taloudellisten resurssien lisäksi aikaa ja osaamista, joita on joskus jopa rahoitusta hankalampaa löytää. Strategian jatkovalmistelussa tulee siis huomioida toimenpiteiden realistinen rahoitus- ja toteutusmalli. Esimerkiksi riittävä rahoitus valuma-aluekoordinaattoreiden toimintaan on hyvä alku aika- ja osaamisresurssien puutteen paikkaamiseen ja luonnollisesti myös konkreettiset toimenpiteet tarvitsevat riittävästi taloudellisia resursseja. Rahoituslähteiden yhdistämisen sujuvoittaminen on tärkeää, sillä EU-, kansallista ja yksityistä rahoitusta yhdistämällä toimenpiteiden määrää saadaan kasvatettua, mikä on keskeistä. kun ilmastonmuutoksen aiheuttamiin uhkiin varaudutaan. WWF kannattaa, komission esitystä, että seuraavalla ohjelmakaudella CAP strategiasuunnitelmien tulee jatkaa viljelijöiden tukemista kohti parempia ympäristö- ja ilmastotoimia, kattaen myös parempaa vesienhallintaa ja pitää tärkeänä, että vesienhallintatoimenpiteille kohdistetaan CAP:sta myös riittävä rahoitus.

Sääntelyn yksinkertaistaminen

Suomi kannattaa strategiassa esitettyä nitraattidirektiivin arviointia sekä komission aikomusta tarkastella meristrategia-puitedirektiiviä tavoitteenaan EU-sääntelyn yksinkertaistaminen, direktiivin harmonisointi muun lainsäädännön kanssa sekä raportoinnin merkittävä yksinkertaistaminen. WWF katsoo, että meristrategia-puitedirektiivin harmonisointi muun lainsäädännön kanssa on suotavaa, mutta se ei saa johtaa direktiivin tavoitetason laskemiseen. Päinvastoin harmonisoinnin tulee johtaa siihen, että muu lainsäädäntö ottaa puitedirektiivin tavoitteet paremmin huomioon ja mahdollistaa meren hyvän tilan saavuttamisen. WWF katsoo, että raportoinnin yksinkertaistaminen voi olla positiivinen asia, mutta raportoinnin yksinkertaistaminen ei saa johtaa siihen, että jo sovittujen toimenpiteiden toimeenpano tai toimeenpanon seurannan laatu ja luotettavuus kärsii, tai että toimeenpanon yleinen kunnianhimon taso laskee. Meren hyvän tilan saavuttamisen tavoitevuosi oli 2020, ja toimenpiteiden vaikuttavuuden ja toimeenpanon seuranta ja raportointi tulee jatkossakin olemaan erittäin tärkeää. Lisäksi WWF katsoo, että nitraattidirektiivi on merkittävä vesiensuojelun ohjauskeino, eikä Suomen tule olla edistämässä sen heikentämistä.

Kansainvälinen näkökulma

Suomen kannattaa korostaa ympäristö- ja ilmastoturvallisuuden roolia osana kokonaisturvallisuutta. Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko nostaa planetaarisen kolmoiskriisin roolin osana globaalia turvallisuuspolitiikkaa, ja sen mukaisesti Suomen tulisi korostaa komission toimeksiannossa turvallisuusaspektia.

Perusmuistiossa nostetaan esille tarkkarajaisesti kansainvälisen vesialan näkökulmia, mutta näitä voisi laajentaa laajemmin ympäristö- ja ilmastonäkökulmiin. Perusmuistion valmistelussa olisi hyvä huomioida vasta valmistunut tulevaisuusselonteko. Tulevaisuusselonteko korostaa, että asioita tulisi tehdä jo nyt. Ilmastonmuutos ja luontokato eivät ole kaukana tulevaisuudessa, vaan ne vaikuttavat jo nyt meihin kaikkiin.

Suomen pitkäaikainen linja on korostaa sääntöpohjaista kansainvälistä yhteistyötä eli tukea skenaariota, jota tulevaisuusselonteossa kutsutaan Yhteistyön maailmaksi. Selonteko kirjaa selkeästi, miten Yhteistyön maailmassa voidaan luoda lisäarvoa ja turvallisuutta. Suomen tulee siis omalta osaltaan toimia johdonmukaisesti yhteistyön maailman edistämiseksi sekä kansainvälisillä foorumeilla, EU:ssa että kotimaan politiikassa.

Vesiresilienssistrategian yhteydessä julkaistu komission suositus ohjaavista periaatteista vesitehokkuuden edistämiseksi

WWF katsoo, että suositus sisältää hyvin tärkeitä keinoja vesitehokkuuden edistämiseksi kuten ekologinen virtaama, vesitaseen laskenta valuma-aluetasolla, kuivuusriskien hallinnan integrointi osaksi vesienhoitosuunnitelmia ja luonnonmukaisten vedenpidätyskeinojen priorisointi. Suomi korostaa kannassaan, että tavoitteiden ei tule olla jäsenmaille sitovia ja toimenpiteiden tulee olla tarkoituksenmukaisia ja kustannustehokaita. Lisäksi Suomi katsoo, että tavoitteet tulee asettaa kansallisesti huomioiden alueelliset olosuhteet ja että vesitehokkuuden tavoitteen mittaamisessa tulisi ottaa huomioon jo tehdyt kansalliset toimet.

WWF katsoo, että sitoutuminen tavoitteisiin on keskeistä vesitehokkuuden edistämiseksi, muuten ei voida varmistaa riittävää toimeenpanoa. WWF on samaa mieltä siitä, että tavoitteet voidaan asettaa kansallisesti huomioiden alueelliset olosuhteet, mutta korostaa, että toimenpiteitä tulee joka tapauksessa tehdä kaikilla vesienhoitoalueilla ja kaikilla valuma-alueilla. WWF korostaa, että suurin syy sille, että Suomen järvien pinta-alasta 13 % ja jokivesistä 32 % ei ole hyvässä ekologisessa tilassa, johtuu riittämättömästä toimeenpanosta ja että vesipuitedirektiivin määräaika 2027 vesistöjen hyvälle ekologiselle tilalle koittaa hyvin pian. Tavoitteiden saavuttamiseksi uusien ohjauskeinojen luominen saattaa olla paikallaan. Suomessa mm. Vesienhoidon tehostamisohjelma sekä AHTI-, NOUSU-, SOTKA-, METSO- ja Helmi-ohjelmat ovat tuoneet ilahduttavasti lisää rahoitusta vesienhoitoon, mikä on mahdollistanut vesienhoitotoimijoiden ja toimenpiteiden määrän kasvamisen. WWF kannattaa jo

toteutettujen kansallisten toimenpiteiden huomioimista vesitehokkuuden tavoitteen mittaamisessa, mutta korostaa lisätoimenpiteiden ja pitkäjänteisen vesiensuojelurahoituksen tarvetta tavoitteiden savuttamiseksi.

Vesitehokkuuden edistämisen keinoista ekologisen virtaaman turvaaminen on virtavesiekosysteemien hyvän tilan turvaamiseksi aivan keskeistä. WWF pitää hyvin tärkeänä, että Suomi turvaa ekologisen virtaaman kaikissa virtavesissä.

Suomi korostaa kannassaan, että vesiresilienssi luo merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia. WWF pitää tätä myönteisenä, mutta muistuttaa että kaikessa liiketoiminnassa on tärkeää huomioida vesien hyvän ekologisen tilan saavuttaminen ja ylläpitäminen. Siksi onkin arveluttavaa, että Suomi kannassaan esittää, että vesitehokkuuden priorisoinnin periaatteen ei tulisi estää tai hankaloittaa uusia investointeja Suomessa. Itämeri- ja ympäristöjärjestöt julkaisivat helmikuussa 2025 yhteisen kannanottonsa vihreän siirtymän hankkeiden pelisäännöistä. Siirtymä pois fossiilisesta energiasta vaatii ripeää muutosta energiajärjestelmiin ja teolliseen tuotantoon, mutta vihreän siirtymän hankkeita ei kuitenkaan pidä toteuttaa luonnon kustannuksella ja vesien tilaa vaarantaen. Luonnollisesti tämä pätee kaikkiin muihinkin hankkeisiin. Vesienhoidon tavoitteista poikkeaminen mahdollistaa esimerkiksi kaivos- ja teollisuushankkeiden vesienkäsittelyn maksimaalisesta tehosta tinkimisen ja vesistöjen tilan heikentämisen. Pahimmassa tapauksessa tämä vaarantaa Suomen viimeiset erinomaisessa tilassa olevat vesistöt.

Päiväys 9.10.2025

Kunnioittavasti

Elina Erkkilä
Suojelujohtaja

Jenny Jyrkänkallio-Mikkola
Sisävesivastaava